Høringssvar - Stortingsmelding om villaks, sjøørret og sjørøye

Til: Klima- og Miljødepartementet ved E-post: postmottak@kld.dsp.no

Merkes: 2614470

Fra: Ordførere Geir Varvik Storfjord kommune har følgende innspill til stortingsmelding om villaks, sjøørret og sjørøye Storfjord kommune er vertskommune for Signaldal vassdraget og Skibotn vassdraget, som begge er laksevassdrag av stor betydning både for naturmangfoldet, lokalsamfunnet og næringslivet knyttet til fiske og reiseliv i regionen.

Jeg registrerer at regjeringen har satt i gang arbeidet med en ny stortingsmelding om villaks, sjøørret og sjørøye, og at det er bred erkjennelse av at villaksbestandene er på et historisk lavt nivå, uten tegn til vesentlig bedring til tross for omfattende begrensninger i fisket de siste årene.

Jeg støtter ambisjonen om å se på det samlede påvirkningsbildet for disse artene, slik at det kan settes inn målrettede og effektive tiltak. Som ordfører i Storfjord kommune deler jeg vurderingen av at villaksen er en veldig sentral del av norsk natur- og kulturarv, og at det er avgjørende å sikre at lakse- og sjøørretfisket også i framtiden skal være en levende del av norske lokalsamfunn.

Jeg mener det er positivt at meldingen skal omfatte alle sektorer som påvirker bestandene, og vil understreke betydningen av at lokale og regionale erfaringer fra viktige laksevassdrag blir tillagt stor vekt. Stengingen av 33 lakseelver i2024, og påfølgende innkorting av sesongen i flere elver i 2025 og 2026, har vist hvilke konsekvenser sviktende bestander kan ha for lokalsamfunn som er avhengige av elvefisket.

Er også enig i at hovedmålet må være å sikre levedyktige bestander og gode leveområder, slik at grunnlaget for framtidig fiske og lokal verdiskaping opprettholdes.

Jeg ber derfor om at den nye stortingsmeldingen særlig legger vekt på følgende:

1. Sammenheng med Havbruksmeldingen. Jeg registrerer at konkrete tiltak mot lakselus og rømt oppdrettslaks skal følges opp gjennom Havbruksmeldingen.

Lakselus er en av de mest alvorlige påvirkningsfaktorene for vill laksefisk langs norskekysten, og tiltak mot lakselus må derfor gis høy prioritet. Jeg vil derfor understreke viktigheten av at de to meldingene ses i sammenheng, slik at det samlede påvirknings bildet for villaks, sjøørret og sjørøye blir reelt helhetlig vurdert, og at det ikke oppstår (gap) mellom de to prosessene der viktige trusler faller mellom stolene.

2. Bruk av Havbruksfondet til å styrke kommuner som blir rammet av rømt oppdrettsfisk og er enig med dem som foreslår at det avsettes en andel av midlene i Havbruksfondet til kommuner med vassdrag som er rammet av rømt oppdrettsfisk. Rømt oppdrettslaks representerer en direkte trussel mot villaksens genetiske integritet og bestandenes langsiktige overlevelse. Kommuner som opplever slike utfordringer bør sikres midler til overvåking, gjenfangst og andre nødvendige tiltak i vassdragene. Jeg mener dette vil være en naturlig kobling mellom havbruksnæringens inntekter og ansvaret for de negative konsekvensene næringen kan påføre villaksbestandene.

3. Styrket overvåking av laksebestandene Det er behov for et nasjonalt løft i overvåkingen av lakseinnsig og smolte utvandring gjennom bruk av moderne metoder som sonar og video. Bedre og mer presis kunnskap vil gjøre det mulig å tilpasse reguleringene gjennom sesongen og sette inn målrettede tiltak på et tidligere tidspunkt.

4. Vern av elvemunninger og kystnære oppvekstområder Elverumsinger og grunne kystområder er viktige oppvekst- og beiteområder for laks og sjøørret. Disse områdene må gis et sterkere vem mot inngrep som forringer deres økologiske funksjon. Jeg ber også om at eksisterende fredningssoner vurderes på nytt og ved behov utvides på grunnlag av lokale faglige forhold og kunnskap om vandringsmønstre og habitatbruk. Der inngrep ikke kan unngås, må det stilles krav om kompenserende tiltak som forbedrer den samlede miljøtilstanden i vassdraget.

5. Kompensasjon ved stenging av fiske. Når fisket må stenges av årsaker lokalsamfunnet ikke selv kan påvirke, må heller ikke hele den økonomiske byrden bæres av grunneiere, reiselivsaktører og lokalsamfunn. Jeg vil derfor ber om at det utredes nasjonale kompensasjons- eller støtteordninger for denne typen situasjoner.

6. Raskere revisjon av vannkraftkonsesjoner. Jeg vil samtidig be om at revisjonsprosessen for vannkraftkonsesjoner går mye raskere, og at nye vilkår er konkrete og etterprøvbare, med krav til minstevannføring, toveis fiskepassasjer og miljødesign som standard.

7. Tydeligere regelverk for fiskepassasje ved små inngrep kulverter og bruer knyttet til landbruksveier faller i dag ofte mellom ulike regelverk, og fiskepassasje blir ikke alltid vurdert i slike saker. Jeg ber om en nasjonal kartlegging av vandringshindre, samt en klar standard for fiskepassasje ved både nye og eksisterende veikryssinger.

8. Nasjonalt restaureringsfond for vassdragsnatur jeg støtter derfor forslaget om et nasjonalt fond finansiert gjennom et påslag per produsert kWh vannkraft. Et slikt fond vil gi forutsigbar finansiering til restaurering av vassdragsnatur, fjerning av vandringshindre og andre miljøforbedrende tiltak til nytte for hele vassdragsøkosystemet.

9. Klimaendringer med økt tørke, flom og høyere vanntemperatur påvirker laksebestandene negativt.

Jeg ønsker derfor at vassdrag med anadrom fisk innlemmes i det nasjonale klimatilpasningsarbeidet, med statlig støtte til naturbaserte løsninger som gjenåpning av kanaliserte elvestrekninger, styrking av kantvegetasjon og flomdempende tiltak.

10. Pukkellaks og sammenheng med eksisterende bekjempelsesarbeid.

Pukkellaks er en fremmed art som forekommer i stadig større omfang også i Troms og i våre vassdrag. Det er allerede etablert nasjonale planer og tiltak for bekjempelse av pukkellaks. Jeg ønsker derfor at stortingsmeldingen tydeliggjør hvordan dette arbeidet skal ses i sammenheng med den samlede forvaltningen av villaks, sjøørret og sjørøye. Det bør særlig sikres langsiktig og forutsigbar finansiering av overvåking og uttak i områder hvor forekomsten øker, samt videre utvikling av effektive og selektive fangstmetoder for store vassdrag som våre vassdrag.

Jeg er positive til den åpne og inkluderende prosessen departementet legger opp til, og stiller meg til disposisjon for videre dialog. Jeg og andre med lokal kunnskap om dette bidrar gjerne med lokal kunnskap om forholdene i våre vassdrag i det videre arbeidet med stortingsmeldingen.

Geir Varvik

Ordfører

Storfjord kommune • Omasvuona suohkan • Omasvuonon kunta

Telefon. 91165017

E-post: geir.varvik@storfjord.kommune.no